

04 december 2022 – Tweede Advent

De lofzang van Elizabeth

Lukas 1, vers 38 t/m 45

Je hebt van die ontmoetingen, die je niet snel vergeet omdat ze zo kostbaar waren. Een gesprek met iemand, een ontmoeting, waarin er iets gebeurde. Je hart ging tijdens dat gesprek open. Er werd in je hart gekeken door die ander, hij of zij begreep het. Je hoefde niet alles uit te leggen. Je hoefde je ook niet te schamen. En jij mocht ook iets van het hart van die ander zien. Er werd echt iets gedeeld met elkaar. Het was echt een ontmoeting, zo diep als het maar zijn kan. Dat zijn kostbare momenten.

Ik denk hè, dat Maria en Elizabeth zo hebben kunnen terugkijken op hun ontmoeting. Wat was dat een kostbaar moment! Nu, ik wil in deze preek samen met u ook terugkijken naar die ontmoeting, om er iets van te proeven... en misschien – ik hoop het! – dat zulke kostbare ontmoetingen ook in onze gemeente en in uw of jouw persoonlijke leven zullen gaan ontstaan. Momenten, waarop je gewoon merkt dat Gods Geest aan het werk is, gewoon in het eenvoudige leven van jou en mij, of in onze gemeente... en dat er iets gebeurt.

Het kan natuurlijk ook zijn dat je zulke ontmoetingen zoals ik deze schetste helemaal niet herkent. Was het maar waar! 'Kon iemand maar in mijn hart kijken!' 'Kon ik maar iets delen wat er diep van binnen zit.' 'Gebeurde er maar iets...' Soms kan je je juist ook zo eenzaam voelen, ondanks al de mensen om je heen en alle contacten die je misschien hebt.

Ik denk dat Maria en Elizabeth aanvankelijk ook heel eenzaam zijn geweest. In de eerste vijf maanden van haar zwangerschap hield Elizabeth zich verborgen, zo vertelt Lukas. Waarom ze de mensen op een afstand hield, dat weten wij eigenlijk niet. Schaamte om op latere leeftijd zwanger te zijn? Dat lijkt mij eigenlijk sterk, aangezien het in Israël van toentertijd juist een eer was om zwanger te zijn. Of wilde Elizabeth zich in stilte voorbereiden op de nieuwe situatie? Of wilde ze eerst afwachten of het allemaal wel goed zal gaan, voordat er allemaal mensen naar zouden gaan vragen? Of wilde ze zich in deze bijzondere tijd helemaal aan God toewijden? In ieder geval: vijf maanden een afgezonderd leven leiden, zonder haar gevoelens, gedachten en haar toekomst te kunnen delen met een ander. Haar man kon ook niet met haar praten. Tja, dat herkennen sommige vrouwen misschien wel, maar in Zacharias' geval was nog net iets anders: zijn mond was door God gesloten, omdat hij niet in de woorden van de engel had

geloofd. ... Maria was ook eenzaam in wat er nu allemaal met haar gebeurde. Het lijkt erop dat Maria, nadat de engel haar was komen vertellen dat ze zwanger zou worden van een heel bijzondere Zoon, gelijk naar Elizabeth is gegaan. 'Maria reisde haastig', zo vertelt Lukas. Of ze uit angst voor negatieve reacties is gevluht, betwijfel ik. In de eerste weken van je zwangerschap kan namelijk niemand nog zien dat je zwanger bent. Maar Maria wist het wel. En dat maakte het lastig, om met zo'n bijzonder groot geheim te moeten rondlopen...

Twee vrouwen die beide eenzaamheid hebben gekend, twee vrouwen die met zo'n groot geheim in hun hart rondliepen... Wat zouden die twee vrouwen veel aan elkaar hebben gehad! Wat zouden ze veel met elkaar hebben kunnen delen, bij elkaar herkenning en begrip kunnen vinden. Kostbaar!

Wat mooi als er ook in een gemeente, zoals onze gemeente, ruimte is om zo dingen met elkaar te delen. Dat vraagt natuurlijk ook een stukje openheid van jezelf. Je moet het wel willen. En kwetsbaar durven te zijn. Het vraagt ook om veiligheid binnen een gemeente. Dat wat je deelt, dat dat ook op zijn waarde wordt geschat en dat er heel behoedzaam mee wordt omgegaan. In het Nieuwe Testament staan allemaal regels om samen zo'n veilige gemeente voor en met elkaar te kunnen vormen.

Maar ik zie nog meer in deze twee vrouwen dan herkenning en veiligheid bij elkaar. Lukas vertelt ons dat Elizabeth vervuld werd met Gods Geest en begon te zingen, of te profeteren (vers 41-42). Nu, we zullen straks naar de inhoud van haar lied kijken, maar *volgens mij is heel deze ontmoeting tussen Maria en Elizabeth werk van Gods Geest*. Het lijkt hier wel een stukje Pinksteren, terwijl

het nog Kerst moet gaan worden. Ik zal vertellen wat ik hier van Pinksteren, van Gods Geest meen te zie.

Allereerst: Elizabeth en Maria mogen elkaar dan via een soort lotgenotencontact hebben gevonden, maar eigenlijk zijn ze ook heel verschillend. Elizabeth is een oudere vrouw en Maria is waarschijnlijk een jong meisje. Maar wat mooi: straks zal Elizabeth gaan zingen, profeteren over Maria, en als Elizabeth is uitgezongen, zal Maria vervolgens de melodie overnemen en haar eigen lofzang gaan zingen. Nu, dat is het werk van Gods Geest, dat verschillende generaties, generaties misschien wel zelfs nog wel een generatie tussen zit, met elkaar het geloof delen, het leven delen. Dus: kijk in de gemeente eens om u, om je heen: zie je dat? Allemaal werk hier van Gods Geest, want allemaal verschillende generaties en verschillende mensen bij elkaar gebracht.

Ja, soms lastig hoor, die verschillende generaties. Aan de andere kant: volgens de nieuwere sociologische theorieën bestaat er tegenwoordig helemaal geen generatiekloof meer. Want: opa's en oma's staan tussen allemaal ouders bij het schoolplein, vaders gamen met hun kinderen, moeders trekken dezelfde

sneakers aan als dochterlief (als ze natuurlijk niet al teveel op elkaar lijken) en ze gaan soms met elkaar naar een concert want ze houden soms van dezelfde muziek. Laat je dus niet wijs maken dat er een grote kloof is tussen jong en oud in de gemeente. Nee, dat is inmiddels achterhaald en door dat te zeggen houd je juist zelf die generatiekloof in staan. Beter: kijk eens om je heen: Gods Geest brengt generaties bij elkaar. Dat hebben wij niet bedacht. *Wij zijn aan elkaar gegeven. Om te delen met elkaar. Zoals die oude Elizabeth en die jonge Maria.*

En het werk van Gods Geest gaat nog verder daar in het huis van Elizabeth...

Als Maria voor de deur staat, groet ze Elizabeth. Logisch. Maar als Elizabeth Maria daar op haar stoep ziet staan en tegelijkertijd haar eigen kindje in haar buik voelt trappelen, dan begint Elizabeth iets prachtigs uit te spreken, of uit te zingen over Maria. Elizabeth zingt Maria toe: 'gezegend ben je onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van je schoot! Waaraan heb ik te danken dat de moeder van mijn Heere naar mij toe komt?' Nu, hoor deze woorden even in de context van die tijd: in die tijd – ook in onze tijd, maar toen nog veel meer – behoorden jongere mensen eer te bewijzen aan oudere mensen. Respect voor ouderen. Onderdanigheid zelfs. Maar hier worden de rollen omgedraaid: terwijl Maria – zoals het behoort – netjes groet, wordt zij vervolgens geëerd met een loflied door Elizabeth. De laatsten zullen de eersten worden en de eersten de laatsten, de groten zijn klein en de kleinen zijn groot in Gods Koninkrijk.

Ook dat is iets prachtigs, een prachtig stukje werk van Gods Geest. En wat mooi, als dat ook in onze gemeente zichtbaar zou zijn. Dat rollen worden omgedraaid. Leidinggevenden zijn dienaars, zo vertelt het bevestigingsformulier voor ambtsdragers. Maar ook op andere manieren: dat ouderen soms luisteren naar jongeren in plaats van andersom. Nu, ik zie dat ook gebeuren hoor! Als ik bijvoorbeeld hoor op een gemeente-avond dat ouderen ons op het hart drukken om de jongeren niet te vergeten. Prachtig! Maar ook jongeren hoeven zichzelf niet in het centrum van de wereld te plaatsen natuurlijk. Nee: die ander – oud, of leeftijdsgenoot of wie dan ook – eren door hem of haar ruimte te geven, belangstelling te tonen, van die ander te willen leren of te zien wat die ander nodig heeft. Zal je dat doen? Heel vaak, als we eerlijk zijn, zit ons eigen ik best wel vaak in de weg. Als jongere naar ouderen, als oudere naar jongeren, als vader naar je kind, als kind naar je broertje of zusje. Je eigen ik... Voelen wij ons niet gezien, gekrenkt, zoeken wij vooral ruimte voor onszelf en wat wij nodig hebben of waar wij recht op hebben. Maar door Gods Geest wordt dit helemaal op de kop gegooid. De eerbiedwaardige Elizabeth zingt een loflied ter ere van het meisje Maria en de vrucht van haar schoot. De contouren, de grondlijnen van Gods Koninkrijk worden hier zichtbaar, terwijl de Koning nog geboren moet worden...

En dan nog iets van het werk van Gods Geest bij deze twee lotgenoten, of beter: bij deze geloofsgenoten..., ik zie nog iets van het werk van Gods Geest hier:

Elizabeth voelt het kindje in haar buik opspringen, op het moment dat zij Maria's stem hoorde. Het lijkt wel alsof dat kleine mannetje in de buik van Elizabeth ook de stem van Maria hoorde en daarop reageerde! Nu,

voordat wij naar allerlei theorieën gaan zoeken om te bewijzen dat ongeboren kinderen op de stem van een onbekende kunnen reageren, Elizabeth zag dit als een teken van God dat haar kindje precies op dat moment opsprong in haar schoot. Alsof de jonge wegbereider van de Heere nu al prematuur aan de slag wilde gaan. Alsof hij in de blijdschap van zijn moeder deelde en opsprong van zielevreugd, zoals Psalm 122 het bezingt. *God gaf een teken. Dat kan niet anders, zo wist Elizabeth. 'Dit moest zo zijn'.*

Nu, ook dat wil Gods Geest in onze gemeente geven om ons in het geloof te ondersteunen en om elkaar te helpen om elkaar in het geloof te ondersteunen. Tekenen, die wij met elkaar mogen delen. Tekenen van Gods nabijheid. Sporen van Gods werk onder ons. Momenten die ons geloof bevestigen, ons geloof vormen. Hoe mooi is dat om daar iets van met elkaar te delen, zoals Elizabeth dat ook met Maria deelde. Elizabeth deelde het met Maria dat haar kindje opsprong in haar buik (vers 44). En daardoor werd ook Maria's geloof versterkt.

Nou, misschien moeten wij daar gewoon een moment in de dienst voor inruimen, als iemand iets heeft te delen, wat anderen mogelijk kan versterken. Of het gewoon eens op een kring proberen te delen, of in de weekbrief, of – misschien iets makkelijker – in een één-op-één gesprek met iemand. Gods Geest geeft tekenen. Hij arrangeert ontmoetingen. (Hoe vaak heb ik het zelf niet mogen beleven, dat ik precies op het goede moment ergens aanbelde. En dat was geen scherp inzicht van mij, want soms kon ik dat niet eens hebben geweten. Het is het werk van Gods Geest.) Nu, zulke dingen met elkaar delen: waarin zie jij Gods hand? Hoe ervaar jij iets van het werk van Gods Geest? Wat heb jij beleefd, ontvangen, moeten doormaken, geleerd... en zou het werk van Gods Geest kunnen zijn? Probeer het te delen. Misschien door elkaar vanmorgen uit te nodigen op de koffie. Leeftijdverschil maakt niet uit, zo zagen wij bij Maria en Elisabeth.

Maria had deze ontmoeting volgens mij echt wel nodig hoor op de weg die zij deze heftige maanden moest gaan. Ze had natuurlijk al een ontmoeting gehad met de engel, dat was bijzonder indrukwekkend. Maar negen maanden in spanning, misschien met allemaal negatieve reacties uit de buurt, onbegrip van haar aanstaande enzovoort en straks nog een rit naar Bethlehem... Gods Geest had de wegen van Elizabeth en Maria doen kruisen, zusters in het geloof aan elkaar gegeven, ondanks de leeftijd en verschillende situaties, om elkaar met hun eigen geloof te versterken. Gods Geest geeft ons aan elkaar.

En weet u wat ik ook zo mooi vind: zelfs de allerjongsten doen mee. Want: Johannes – toen nog een ongeboren baby - lijkt in de vreugde van zijn moeder te delen. Ik wil hierin niet allerlei dingen gaan inlezen, maar ik vind het wel een hele troost, een heel bijzonder iets, dat God zelfs ongeboren kinderen in Zijn werk betreft. Zoiets hoor je niet altijd op het medische terrein of in de politiek. En al de prenatale dingen, ook het mogelijk verdriet daarin, dat is zo'n terrein, waarover wij soms heel moeilijk met elkaar kunnen spreken, wat wij lastig vinden om met elkaar te delen, waar de omgeving soms ook heel ingewikkeld mee omgaat. Nu, neem dan dit gebeuren van Johannes mee naar huis:

Johannes begon niet pas zijn plekje in Gods Koninkrijk in te nemen, toen hij als volwassene aan de slag ging. Ook niet toen hij nog een klein kindje was. Nee, *nog* eerder: voor hij geboren was, werd Hij al door God erbij betrokken. Hij was nog in de buik van zijn moeder, maar ondertussen was hij al in het hart van God. *Het werkterrein van de Geest, het aandachtsveld van God, is veel breder dan wij vaak zien.*

Wat een prachtig stukje gemeente-zijn daar in het huis van Elizabeth! Er werd gedeeld. Echt gedeeld. De gebruikelijke rollen werden voor een moment omgedraaid. Men was blij voor de ander. Elizabeth zei: 'Gezegd ben je onder de vrouwen!' En men bemoedigde elkaar. Elizabeth bemoedigde dat jonge meisje, dat van de engel Gabriël zulke grote dingen had gehoord en zo'n heel spannende weg zou moeten gaan. Wat mooi om elkaar zo in het geloof te bemoedigen. Om woorden uit te durven spreken. Om elkaar daarmee te zegenen. Elizabeth, als oudere, nam daarin het voortouw, in dienst van Gods Geest genomen. Ik hoor daarin iets van de verantwoordelijkheid voor ons als oudere generatie, als vaders en moeders, en ook als geestelijke vaders en moeders voor de jongere generatie van onze gemeente.

Nu, Elizabeth geeft nog meer woorden aan haar bemoediging, dan alleen 'gezegd ben je onder de vrouwen'. Elizabeth zegt (of: ze zingt) nog meer (vers 45): 'zalig (gelukkig) is zij die gelooft heeft, want wat haar van de kant van de Heere gezegd is, zal volbracht worden.' Gelukkig is zij die gelooft heeft... Natuurlijk slaat dat op Maria: 'Maria, gelukkig ben je, omdat je hebt gelooft, omdat je die engel van God op zijn woorden hebt gelooft. Want wat door de Heere is gezegd, zal volbracht worden.' Niet twifelen hoor! Ook niet als je vervelende reacties uit je omgeving zal krijgen. Ook niet als Jozef straks tot de ontdekking komt dat je zwanger bent. Ook niet als je straks die tocht naar Bethlehem moet gaan maken. Niet twifelen aan wat God heeft gezegd! 'Zalig (gelukkig) is zij die gelooft heeft, want wat haar van de kant van de Heere gezegd is, zal volbracht worden.'

Maar Elizabeth zegt het net iets algemener dan dat het alleen tot Maria gericht zou zijn. 'Zalig *degene die gelooft heeft...*' Ik denk dat Elizabeth over het hoofd van Maria heen ook al de gelovigen na haar aanspreekt. Dat zij ook u en jou aanspreekt. Maria – zo zullen wij volgende week nog veel sterker zien – staat namelijk vaak symbool voor alle gelovigen, voor de kerk, voor allen die de beloften van God hebben ontvangen en daaruit leven.

'Zalig, gelukkig, die Gods beloften ter harte neemt en daaruit leeft.' Ik zeg het nu in wat kerkelijk jargon, dat zo over de hoofden heen zou kunnen waaien, maar dit is wat wij hier in de kerk steeds oefenen met elkaar en waar wij elkaar bij proberen te houden: *wij leven samen uit Gods beloften.* Deze week ga je misschien weer hard aan de slag, de laatste toetsten voor de Kerstvakantie, balansen op je werk, afspraken in het ziekenhuis, drukte in het gezin, bezoeken ontvangen..., maar kom dan volgende week zondag weer hier terug: om weer tot dat punt teruggebracht te worden, waar het in al onze drukten omgaat..., Gods beloften. Wij leven richting een toekomst vol van hoop, Gods nieuwe wereld. Wij leven vanuit het geloof dat Jezus is gekomen en ons heeft

gered. Het enige dat je in je leven nodig hebt, dat is Jezus. De Redder. De Rechter. De Bevrijder. De Koning. Onze Heer. Dankzij Hem is de dood al verslagen. De duivel heeft het afdruipt. Het kwaad heeft niet het laatste woord. Nu, dat zijn de beloften, waar wij elke zondag weer bij terugkomen, vanuit alles wat wij die week daarvoor hebben gedaan en hebben meegemaakt. 'Zalig, gelukkig degene die gelooft heeft, want wat ons van de kant van de Heere gezegd is, zal volbracht worden'.

Ik zie twee vrouwen met elkaar die beloften delen. Er heel erg blij van worden met elkaar. Men gaat spontaan, vervuld van Gods Geest, in beurtzang zingen. En de oudere bemoedigt de jongere: 'vasthouden hoor, die beloften! Wat je straks ook krijgt te horen van de mensen om je heen..., hoe heftig je weg ook zal worden..., wat God heeft beloofd, dat zal gebeuren.

Elizabeth en Maria, een gemeente in het klein, want: Gods Geest was daar aan het werk. En Jezus was erbij. Ja, in het heel prille, heel kleine, maar Hij was erbij. Maria droeg Hem bij zich, dicht bij haar hart. En deze Jezus zou later zeggen: waar twee of drie in Mijn Naam bijeen zijn, daar ben Ik in hun midden. ... Nu, daarom heb ik geloof in de kerk, ook al wordt de kerk op veel plaatsen in ons land wel een stukje kleiner..., maar waar Jezus is – misschien in het heel klein - en waar Zijn Geest werkt, daar gebeurt iets. Dat kan in een volle bak kerkvolk op zondagmorgen zijn, maar ook tijdens een toevallige ontmoeting van twee geloofsgenoten op het werk of op straat, of te midden een groepje ouderen die bij elkaar op de koffie komt.

Maria en Elizabeth, een geloofsgemeenschap in het klein. Een gemeenschap der heiligen, zoals onze geloofsbelijdenis het later zal noemen. Niet omdat Maria zo heilig is of omdat Elizabeth zo vroom is. Elizabeth is wel heel vroom, zo vertelt Lukas, maar daar gaat het in de gemeenschap van heiligen niet allereerst om. Men is niet heilig, maar wordt geheiligd, omdat men zulke heilige dingen mag delen met elkaar. Zulke kostbare dingen, die soms zo haaks kunnen staan op je dagelijkse leven.

Zullen wij het voorbeeld van die twee vrouwen maar proberen te volgen? Samen als gemeenschap der heiligen te leven uit Gods beloften, te leven van alles wat God ons heeft beloofd voor nu en voor de toekomst? Vanuit Jezus' komst in Bethlehem en Zijn redding op Golgotha vooruitkijken. In verwachting zijn met elkaar. Door Gods Geest elkaar bemoedigen, elkaar meenemen, onze vreugde erover alvast uitzingen. Dan is het vandaag al een beetje Pinksteren, terwijl het nog Kerstfeest moet worden.